

**Αξιοποίηση Μικτής Μάθησης και Μεθοδολογίας CLIL για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας:
Μία μελέτη περίπτωσης στην Ε' τάξη του δημοτικού**
Ευαγγελία Τζαγκουρνή, Εκπαιδευτικός Αγγλικής,
Υποψήφια Διδάκτωρ στο τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης &
μέλος του εργαστηρίου ΕΠΕΔΙΦΕ

Περίληψη

Η αξιοποίηση της Μικτής Μάθησης για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας φαίνεται να έχει ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον, ειδικότερα στις περιπτώσεις που αυτή συνδυάζεται με διαθεματικές πρακτικές και μεθοδολογίες. Μία τέτοια πρακτική είναι η Ενσωματωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας (Content and Language Integrated Learning – CLIL), η οποία ενθαρρύνει τη διδασκαλία της Αγγλικής μαζί με θεματικές ανεξάρτητες από την εκμάθηση της γλώσσας καθ' αυτής. Βασισμένη σε όλα τα παραπάνω, η παρούσα μελέτη σκοπό έχει να μελετήσει την αξιοποίηση ενός σχεδίου μαθήματος, βασισμένου στη Μικτή Μάθηση και στην Ενσωματωμένη Εκμάθηση Περιεχομένου και Γλώσσας, με έμφαση την Τέχνη, για τη διαθεματική διδασκαλία λεξιλογίου στα Αγγλικά. Το δείγμα της έρευνας απαρτιζόταν από 22 παιδιά που φοιτούσαν στην Ε' τάξη του δημοτικού, σε δημόσιο ελληνικό σχολείο του Νομού Αττικής. Για τη διερεύνηση του παραπάνω σκοπού διαμορφώθηκε ένα σχέδιο μαθήματος το οποίο βασίστηκε στη μεθοδολογία Ενσωματωμένης Εκμάθησης Περιεχομένου και Γλώσσας και τη Μικτή Μάθηση. Συγκεκριμένα, η διδασκαλία λεξιλογίου στα Αγγλικά συνδυάστηκε με τη διαθεματική διδασκαλία Τέχνης, μέσα από δραστηριότητες βασισμένες στο μοντέλο της Δραστηριοκεντρικής Προσέγγισης. Επιπρόσθετα, η παραπάνω μεθοδολογία ενισχύθηκε από τη Μικτή Μάθηση, καθώς συμπληρωματικά με τις συμβατικές δραστηριότητες αξιοποιήθηκαν δωρεάν και διαθέσιμα λογισμικά. Η αξία της παρούσας εργασίας έγκειται στην σημασία παράλληλης ενίσχυσης τόσο της γνωστικής όσο και της συναισθηματικής ανάπτυξης των μαθητών.

Λέξεις Κλειδιά: Μικτή Μάθηση, Μεθοδολογία CLIL, Διδασκαλία Λεξιλογίου

Εισαγωγή

Τα Αγγλικά έχουν αναδυθεί σε μία παγκόσμια γλώσσα και σε μία «Κοινή Διάλεκτο» (Lingua Franca), καθιστώντας την εκμάθησή τους ως άρρηκτο και αναπόσπαστο κομμάτι στα σχολικά προγράμματα κάθε χώρας. Συμπληρωματικά, η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας αποτελεί και ένα δια-βίου φαινόμενο το οποίο έχει ιδιαίτερη πολιτισμική αξία, η οποία συνδέεται εξ ορισμού με το άτομο (Roberts, 1994) και αποτελεί μία διαδικασία με κοινωνικοπολιτισμική χροιά (Parry, 1996). Δεδομένης της σημασίας των Αγγλικών αλλά και της πολυδιάστατης φύσης της ξενόγλωσσας διδασκαλίας, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και μέριμνα ως προς την παράλληλη γνωστική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών (Dendrinos, 2015).

Στα πλαίσια διερεύνησης της αποτελεσματικότερης διδασκαλίας των Αγγλικών, η σύγχρονη βιβλιογραφία προτείνει την έννοια του Εκλεκτικισμού. Ο Εκλεκτικισμός ενθαρρύνει την πρόσμιξη υπάρχοντων μεθόδων και μοντέλων διδασκαλίας, με σκοπό την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και την υποστήριξη της μάθησης (Howatt & Smith, 2014). Υφιστάμενες μέθοδοι, οι οποίες έχουν διερευνηθεί για τη διδασκαλία των Αγγλικών, είναι η Συνδυασμένη Εκμάθηση Επιστημονικού Αντικειμένου και Ξένης Γλώσσας (CLIL), η οποία υποστηρίζει πως η εκμάθηση μίας ξένης γλώσσας διευκολύνεται όταν αυτή πλαισιώνεται από ένα συμπληρωματικό θεματικό πλαίσιο γνώσης (Pladevall-Ballester, 2019) και η Δραστηριοκεντρική Προσέγγιση (Tachom, 2021), η οποία ενθαρρύνει την επικοινωνία και την παραγωγή λόγου.

Παράλληλα, οι ΤΠΕ δύνανται να ενισχύσουν περαιτέρω τη μάθηση και να υποστηρίξουν τη ξενόγλωσσα διδασκαλία. Συγκεκριμένα, στα πλαίσια της Μικτής Μάθησης, οι μαθητές καταπιάνονται με ψηφιακές και συμβατικές δραστηριότητες, μαθαίνοντας πολυτροπικά (Khan & Iqbal, 2016), ενώ παράλληλα κινητοποιούνται ως προς την εκμάθηση της γλώσσας και τη μάθηση γενικότερα (Joshi & Poudel, 2019).

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθεί η επίδραση μίας παρέμβασης, βασισμένης στη Μικτή Μάθηση και την προσέγγιση CLIL στην εκμάθηση λεξιλογίου από μαθητές που φοιτούν στην Ε' Δημοτικού.

Μεθοδολογία

Για τις ανάγκες της παρέμβασης σχεδιάστηκε ένα διαθεματικό πρόγραμμα παρέμβασης το οποίο διήρκεσε τρεις διδακτικές ώρες. Η διδασκαλία που πραγματοποιήθηκε βασίστηκε στο μοντέλο CLIL, και συγκεκριμένα στη διδασκαλία εικαστικών σε συνδυασμό με τη διδασκαλία λεξιλογίου στα Αγγλικά. Η διδασκαλία πλαισιώθηκε από τη Δραστηριοκεντρική Προσέγγιση, δηλαδή χωρίστηκε στα εξής τρία στάδια: προ-δραστηριότητα, δραστηριότητα και αξιολόγηση. Τέλος, οι δραστηριότητες ενισχύθηκαν από τη Μικτή Μάθηση, δηλαδή πραγματοποιήθηκε εναλλαγή συμβατικών και ψηφιακών δραστηριοτήτων.

Το λεξιλόγιο το οποίο επρόκειτο να διδαχθούν οι μαθητές ήταν σχετικό με κατευθύνσεις, συναισθήματα και σχήματα, έννοιες οι οποίες δυσκολεύουν τους μαθητές κατά την εκμάθησή τους (Ulloa Salazar & Díaz Lareñas, 2018). Πέραν της διδασκαλίας λεξιλογίου, η διδασκαλία η οποία σχεδιάστηκε σκοπό είχε να ενισχύσει την εικαστική ευαισθητοποίηση και καλλιέργεια των μαθητών.

Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας απαρτιζόταν από 22 παιδιά που φοιτούσαν στην Ε' τάξη του δημοτικού, σε δημόσιο ελληνικό σχολείο του Νομού Αττικής.

Εργαλεία

Πριν την έναρξη της παρέμβασης χορηγήθηκε προσαρμοσμένο εργαλείο που αφορούσε τις λέξεις-στόχους (Cronbach's Alpha= 0,89). Το ίδιο εργαλείο χορηγήθηκε και μετά τη λήξη της παρέμβασης.

Συμπληρωματικά αξιοποιήθηκε παρατήρηση, κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, προκειμένου να καταγραφεί τυχόν αύξηση της παρακίνησης των μαθητών αλλά και να αξιολογηθεί η συμμετοχή τους και η εμπλοκή τους στις δραστηριότητες.

Περιγραφή Δραστηριοτήτων

Κατηγορία	Δραστηριότητα	Περιγραφή	Σκοπός
Προ-δραστηριότητα	Trust your partner	Συμβατική εικαστική δραστηριότητα	Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες των δύο ή των τριών. Ο ένας μαθητής δίνει οδηγίες κατεύθυνσης (turn left, go straight ahead, turn right, go backwards, make a circle, κτλ.) τις οποίες ακολουθεί ο δεύτερος μαθητής προκειμένου να τις σχεδιάζει σε χαρτί Α3. Γίνεται εναλλαγή στους ρόλους των μαθητών, ώστε όλοι να σχεδιάσουν τουλάχιστον δύο φορές.
	Play a Kandinsky	Ψηφιακή δραστηριότητα	Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το λογισμικό και με το λεξιλόγιο των συναισθημάτων. Γίνεται παραλληλισμός των έργων του Kandinsky με το «έργο» της προηγούμενης δραστηριότητας.
Δραστηριότητα	What do you feel?	Συμβατική δραστηριότητα καταγωγής	Οι μαθητές παρατηρούν τα χρώματα και τα σχήματα στους πίνακες του Kandinsky. Με τη βοήθεια των μαθητών, ενώ αλληλεπιδρούν με το προαναφερθέν λογισμικό, γίνεται καταγραφή στον πίνακα της τάξης για το τι συμβολίζει το κάθε χρώμα και σχήμα.
	Be a Kandinsky	Συμβατική εικαστική δραστηριότητα	Οι μαθητές, εμπνευσμένοι από το λογισμικό και τα έργα του Kandinsky, ολοκληρώνουν τα έργα της πρώτης δραστηριότητας.
	Our story	Συμβατική δραστηριότητα	Οι μαθητές, αφορμισμένοι από τα έργα τους, δημιουργούν μία ιστορία ή μία περιγραφή για το έργο τους.
Αξιολόγηση	Our Exhibition (Emaze)	Ψηφιακή δραστηριότητα	Αφού έχουν ολοκληρωθεί όλα τα παραπάνω, οι μαθητές αναρτούν το έργο τους και την ιστορία τους σε ψηφιακή παρουσίαση emaze.

Αποτελέσματα-Συμπεράσματα

Οι μαθητές σημείωσαν σημαντική βελτίωση στην επίδοσή τους όσον αφορά το προς συζήτηση λεξιλόγιο, μετά το πέρας της παρέμβασης.

	Descriptive Statistics				
	N	Min	Max	Mean	Std. Deviation
Pre-test	22	1	11	4,91	2,81
Post-test	22	14	20	17,86	1,699

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας συγκλίνουν με την υπάρχουσα βιβλιογραφία (Cruz & Durán, 2013· Korosidou & Griva, 2014· Paschalidou, 2019), η οποία υπογραμμίζει τη θετική επίδραση που μπορεί να έχει η αξιοποίηση διάφορων μεθοδολογιών μάθησης στην εκμάθηση Αγγλικών, ειδικότερα όταν αυτές ενισχύονται από τη Μικτή Μάθηση. Οι μαθητές έμαθαν το προς συζήτηση λεξιλόγιο, το οποίο εντάχθηκε σε ένα πραγματικό γλωσσικό πλαίσιο, και συμπληρωματικά ενίσχυσαν την παρακίνηση τους ως προς τη μάθηση και την τέχνη. Αυτό φαίνεται να οφείλεται στην εναλλαγή εικαστικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων που είχαν σκοπό την παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου σχετικού με το λεξιλόγιο και τη θεματική. Επιπλέον, η εναλλαγή ψηφιακών και συμβατικών δραστηριοτήτων υποστήριξε περαιτέρω τη μάθηση και την παρακίνηση των μαθητών. Πέρα των ανωτέρω, μία ακόμα σημαντική παράμετρος της παρέμβασης είναι τα υφιστάμενα συναισθήματα ομαδικότητας και συλλογικότητας, τα οποία κορυφώθηκαν κατά τη δημιουργία της ομαδικής ψηφιακής έκθεσης που δημιούργησαν τα παιδιά.

Βιβλιογραφία

Cruz, M., & Durán, A. (2013). How to integrate stories and ICT in content-based units of work for English learning. *Porta Linguarum*, 18, 219-237.
Dendrinos, B. (2015). ELT Methods and Practices. Developing writing skills in the EFL context. *OpenCourses.Uoa*. <http://opencourses.uoa.gr/courses/ENL4>
Howatt, A. P., & Smith, R. (2014). The history of teaching English as a foreign language, from a British and European perspective. *Language & History*, 57(1), 75-95.
Korosidou, E., & Griva, E. (2014). CLIL approach in primary education: Learning about Byzantine art and culture through a foreign language. *Studies in English Language Teaching*, 2(2), 216-232.
Parry, K. (1996). Culture, literacy, and L2 reading. *Tesol Quarterly*, 30(4), 665-692.
Paschalidou, G. (2019). Investigating the impact of Content and Language Integrated Learning (CLIL) on EFL oral production: a preliminary research on fluency and quantity. *Research Papers in Language Teaching & Learning*, 10(1), 410-426.
Pladevall-Ballester, E. (2019). A longitudinal study of primary school EFL learning motivation in CLIL and non-CLIL settings. *Language Teaching Research*, 23(6), 765-786.
Roberts, C. (1994). Transferring literacy skills from L1 to L2: From theory to practice. *The Journal of Educational Issues of Language Minority Students*, 13, 209-221.
Tachom, K. (2021). Enhancing Thai EFL Students' EFL Vocabulary Knowledge through the Use of Task-Based Language Teaching and Storytelling Technique Adopting Thai Folktales. *Asian Journal of Education and Training*, 7(4), 235-243.
Ulloa Salazar, G., & Díaz Lareñas, C. (2018). Using an audiovisual materials-based teaching strategy to improve EFL young learners' understanding of instructions. *How*, 25(2), 91-112.